

1. Cel projektu. Aby rozstrzygnąć konkretną sprawę z zakresu prawa spółek sąd krajowy staje często przed dylematem związanym z wykładnią prawa unijnego. Może to mieć miejsce w dwóch sytuacjach: (a) albo gdy sąd krajowy stosuje bezpośrednio prawo unijne (np. rozporządzenie w prawie spółki europejskiej, bezpośrednio skuteczne przepisy dyrektywy, bądź ten przepis unijnego prawa spółek, który – zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa unijnego – znajdzie zastosowanie „zamiast” przepisu krajowego prawa spółek); (b) albo gdy zamierza dokonać wykładni krajowych przepisów prawa spółek prounijnie, do czego niezbędne jest – jako punkt odniesienia - odkodowanie normy unijnego prawa spółek. W obu sytuacjach sąd krajowy, który ma wątpliwość co do interpretacji prawa unijnego, może – a jeżeli jego orzeczenie nie podlega zaskarżeniu, to jest do tego zobowiązany – zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Jeżeli natomiast takiej wątpliwości nie ma, to dokonuje wykładni unijnego prawa spółek samodzielnie.

Celem przełożonego projektu badawczego jest sformułowanie syntetycznych wniosków dotyczących metod i wyników wykładni dokonywanej przez Trybunał Sprawiedliwości. Wnioski te mogą stanowić odniesienie przy stosowaniu prawa spółek (unijnego i krajowego) oraz pozwolą na weryfikację zgodności praktyki Trybunału z tezami ogólnej teorii wykładni prawa. Z perspektywy polskiej teorii prawa celowe jest zbadanie zakresu uwzględniania wykładni funkcjonalnej oraz systemowej europejskiego prawa spółek w celu sprawdzenia w jakim zakresie Trybunał kieruje się derywacyjną koncepcją wykładni prawa.

2. Badania podstawowe realizowane w projekcie. Dla nauki prawa istotne jest na ile formułowane wnioski w sprawie metod wykładni przepisów prawa spółek Unii Europejskiej mogą być wykorzystane przez ogólną teorię wykładni prawa. Formułowanie tych wniosków wymaga odniesień do ogólnej teorii wykładni prawa. Trybunał nie wypracował bowiem odrębnych metod wykładni, lecz korzysta z metod zastanych stosowanych przy wykładni prawa krajowego. Krajowe metody wykładni służą więc realizacji swoistych cech prawa unijnego takich jak: (i) autonomiczność unijnego prawa spółek (pojęciom, zwrotom czy instytucjom prawnym uregulowanym w unijnym prawie spółek należy przydawać znaczenie autonomiczne, chyba że istnieją podstawy świadczące o tym, że prawodawca unijny odsyła do rozumienia krajowego); (b) zasada wykładni jednolitej, (c) specyfika redakcji unijnych tekstów prawnych (fachowa terminologia, „neutralność” języka, konieczność wykładni prawa wtórnego w zgodzie z prawem pierwotnym, w tym z podstawowymi zasadami prawa unijnego, autentyczność wszystkich wersji językowych); (d) regulacja tylko wybranych instytucji prawa spółek; rozstrzygnięcie, czy określona sprawa (materia) leży w gestii unijnego, czy tylko krajowego prawa spółek, jest punktem wyjścia przy prounijnej wykładni krajowego prawa spółek; (e) rekonstruowanie elementów syntaktycznych i treściowych norm europejskiego prawa spółek na podstawie przepisów prawa unijnego oraz przepisów krajowego prawa spółek.

3. Powody podjęcia tematyki badawczej. W literaturze przedmiotu brak jest monograficznego opracowania dotyczącego wykładni unijnego prawa spółek, dzięki któremu krajowe systemy prawa spółek należą najbardziej zharmonizowanej gałęzi prawa. Analiza sposobu wykładni przepisów tej specyficznej i istotnej dla funkcjonowania rynku wewnętrznego UE gałęzi prawa pozwala dostarczyć użytecznego materiału dla formułowania i weryfikacji wniosków na temat wykładni całego prawa unijnego. Materiał badawczy jest bowiem bardzo obszerny zważywszy, że przedmiotem analizy ma być nie tylko prawo spółek w wąskim słowa tego rozumieniu, ale także regulacje adresowane do innych przedsiębiorców, jak na przykład dyrektywy i orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości w sprawach sprawozdań finansowych, w sprawach jurysdykcyjnych, upadłościowych oraz z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego. Wzorzec wykładni unijnego prawa spółek kształtują także tezy tych wyroków, w których Trybunał Sprawiedliwości dokonywał wykładni traktatowych swobód innych niż swoboda przedsiębiorczości (np. wyroki w sprawach *Factortame*, *Cassis de Dijon*, *Keck-Mithouard*).